

POSTANOWIENIE

Dnia 2 lutego 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa [...] Towarzystwa Ubezpieczeń [...] spółki akcyjnej w S.
przeciwko M. [...] spółce z ograniczoną odpowiedzialnością spółce komandytowej
w P., M. [...] spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w P., E. O. i J. O.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 2 lutego 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanych
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 14 stycznia 2021 r., sygn. akt V ACa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz strony powodowej kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanych M. [...] sp. z o.o. sp. kom. w P., M [...] sp. z o.o. w P., E. O. i J. O. od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 14 stycznia 2021 r., sygn. akt V ACa [...] Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność

postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, Nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudence (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej pozwani oparli na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001, II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz.11, z dnia 11 stycznia 2002, III CKN

570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

W ocenie skarżących zachodzi konieczność wyjaśnienia, czy dopuszczalne jest konstruowanie gwarancji ubezpieczeniowej, opatrzonej klauzulami „nieodwołalnie i bezwarunkowo” oraz „na pierwsze żądanie”, jako zobowiązania akcesoryjnego względem stosunku podstawowego łączącego zleceniodawcę gwarancji i jej beneficjenta.

Istota stosunku gwarancji została wyjaśniona w orzecznictwie na gruncie instytucji gwarancji bankowej (por. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 1993 r., III CZP 16/93, OSNC 1993, nr 10, poz. 166 oraz uchwała Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 1995 r., III CZP 166/94, OSNC 1994, nr 10, poz. 135). Sens prawny gwarancji bankowej czy ubezpieczeniowej (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 2006 r., IV CSK 112/05, nie publ., z dnia 10 lutego 2010 r., V CSK 233/09, nie publ., z dnia 21 sierpnia 2014 r., IV CSK 683/13, nie publ.), polega na przyjęciu przez gwaranta zobowiązania do zapłaty gwarantariuszowi świadczenia pieniężnego w postaci sumy gwarancyjnej w razie wystąpienia wypadku gwarancyjnego, w szczególności w przypadku niespełnienia świadczenia przez dłużnika ze stosunku podstawowego. Może być ukształtowana jako stosunek prawny o charakterze abstrakcyjnym albo kauzalnym. W pierwszym wypadku płatność gwarantowanego świadczenia z racji wprowadzenia klauzuli „nieodwołalnie i bezwarunkowo” następuje na pierwsze żądania. W drugiej sytuacji zobowiązanie gwaranta powstaje po spełnieniu przesłanek określonych w umowie. W obu przypadkach zobowiązanie gwaranta nie jest zobowiązaniem akcesoryjnym wobec stosunku podstawowego, w związku z którym gwarancja została udzielona (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 1995 r., III CZP 166/94, wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2010 r., V CSK 233/09, OSNC 2010, nr 11, poz. 146, z dnia 21 sierpnia 2014 r., IV CSK 683/13, nie publ.). Oznacza to, że z racji samodzielności zobowiązania gwaranta, jego odpowiedzialność i jej zakres nie zależy od istnienia zobowiązania dłużnika ze stosunku podstawowego (rzecz jasna, górną granicą zobowiązania gwaranta stanowi suma gwarancyjna).

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z dnia 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

W ocenie skarżących zachodzi potrzeba wykładni przepisów, tj. art. 1 pkt 2 i 3 oraz art. 101 pkt 2 w zw. z art. 2 i art. 102 prawa wekslowego w zakresie wymagań co do sposobu sformułowania bezpośredniego polecenia oraz bezpośredniego przyrzeczenia zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej jako elementów konstruujących odpowiednio weksel trasowany i weksel własny determinujących ich ważność. Konieczność dokonania tej wykładni skarżący łączą z tym, że weksel *in blanco* został wypełniony m.in. przez wpisanie na formularzu wyrazu „własny” oraz dopisanie końcówki fleksyjnej „i” po części słowa „zapłac...”, zamiast przykładowo „- ę” lub „- imy”, w związku z czym ostateczna treść weksla zawierała słowo „zapłaci” w miejsce przykładowo „zapłacę” lub „zapłacimy”, przy jednoczesnym określeniu weksla jako własnego. Dodatkowo pod treścią weksla oznaczeni zostali pozwani ad 1 oraz ad 2 oraz M. O.. W konsekwencji treść weksla wskazywała, że zapłacić miałyby osoba trzecia, a nie wystawca weksla.

W orzecznictwie zostało też wyjaśnione, że błędne oznaczenia fleksyjne mogące wskazywać na charakter weksla jako trasowanego („zapłaci” zamiast „zapłacę”) nie dyskwalifikują ważności weksla, jeżeli z treści dokumentu wynika, że chodzi o weksel własny. Formalizm prawa wekslowego nie wyłącza wykładni weksla, która powinna uwzględnić typowe znaczenie wyrażonych w dokumencie oświadczeń (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 1993 r., III CZP 7/93, OSNC 1993, nr 11, poz. 199).

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Oczywistą zasadność skargi kasacyjnej skarżący wywodzą z przyjęcia przez Sąd drugiej instancji, że oświadczenie zawarte w błędnie zaadresowanej i niepodjętej przesyłce pocztowej może zostać uznane za skutecznie doręczone pozwanej spółce komandytowej wezwanie do zapłaty, w sytuacji gdy wezwanie to, które stanowiło jeden z warunków dokonania wypłaty gwarancji, zostało zaadresowane do spółki będącej komplementariuszem tej spółki i jednocześnie poręczycielem weksla, zaś przesyłka zawierająca to wezwanie, pomimo awizacji, nie została podjęta w terminie.

Skarżący pomijają, że jak wynika z wiążących w postępowaniu kasacyjnym ustaleń faktycznych (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) pismo z dnia 20 grudnia 2018 r. zostało doręczone pozwanej spółce komandytowej następnego dnia. Jakkolwiek przesyłka pocztowa została zaadresowana do pozwanej spółki z o.o. M. [...] (k. 215), to jej zawartość, czyli pismo z dnia 20 grudnia 2018 r. zostało skierowane do pozwanej M. [...] sp. z o.o. sp. k. (k. 214), przy czym obie spółki funkcjonują pod tym samym

adresem (k. 139 i 145). Ponadto powyższe pismo skierowane do pozwanej spółki komandytowej zostało złożone w siedzibie tej spółki w dniu 21 grudnia 2018 r. (k. 216).

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł na podstawie art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. w zw. z § 2 pkt 6, § 10 ust. 4 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm., w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U. z 2016 r. poz. 1668).

A.S.